

О. В. Ситник,
асистент

УДК 007: 304: 070.004:087

Елементи композиційно-графічного проектування новинних сайтів

У статті розглянуто основні елементи композиційно-графічного проектування новинних сайтів як одного із внутрішніх чинників їх ефективності.

Ключові слова: новинні сайти, композиційно-графічна модель, медіадизайн, інформація, контент, проектування, юзабіліті, графіка, типографіка, сприймання.

Вступ. В умовах активного розвитку інформаційно-комунікативних каналів, появи нових медіа, становлення інформаційного суспільства й структурних трансформацій у різних сферах життя зростає роль і розширюються функції мережевих ЗМІ, інформаційних порталів і новинних сайтів, що значною мірою впливають на сучасне суспільство.

З появою й розвитком новинних сайтів наукова спільнота активно розробляє питання, пов'язані з їх функціонуванням та ефективністю. Дослідники виокремлюють зовнішні (сфера державного регулювання) і внутрішні (системні компоненти мережевих ЗМІ) чинники ефективності новинних сайтів [1].

Одним із внутрішніх факторів ефективності є композиційно-графічне проектування інтернет-ресурсів, що надає можливість використовувати специфічні можливості мережевих ЗМІ в аспекті організації створення інформаційних повідомлень та двобічної комунікації. За словами Р. Філенка, відсутність у розробників новинних сайтів знань із композиції призводить до повсюдного дилетантського подання візуальної інформації, сприйняти яку буває вкрай важко [2, с. 258–266]. Таким чином, наукове розроблення теоретичних і практичних питань композиційно-графічного проектування новинних сайтів, аналіз його елементів набувають важливого значення в сучасних умовах розвитку соціальних комунікацій і зростання їхнього впливу на суспільство.

Теоретичні аспекти веб-дизайну й юзабіліті розкрито в роботах Д. Віна, Д. Гаррета та Я. Нельсона. Питання інформаційного дизайну, інтерактивного дизайну й видавничої справи в інтерактивному середовищі розглядали В. Брет, С. Дадіч, С. Каплін, С. Кашин, Д. Маеда, С. Мак-Клауд, Е. Маркотт, Е. Тафті, Р. Харрелл, Е. Шонфельд, Д. Шишман та ін. Проблем функціонування українських мережевих ЗМІ у

своїх працях не оминули В. Іванов, О. Мелещенко, Б. Потятиник.

Теоретичні аспекти функціонування інтернет-ЗМІ досліджували М. Лукіна, І. Фомічова; історіографічні аспекти мережевої журналістики висвітлено в працях П. Бочковські, Е. Кареллі, Р. Стальяно; дизайну інтернет-версій друкованих ЗМІ присвячено дослідження О. Беляєва; питання ефективності мережевих масмедіа розглядала С. Машкова, на необхідності знань з теорії композиції для розробників сайтів у своїх працях наголошували Ф. Бандуристий, Р. Філенко, О. Чернишов.

Мета наукової статті – розглянути елементи композиційно-графічного проектування новинних сайтів як одного з внутрішніх чинників їх ефективності.

Результати й обговорення. Композицію в дизайні (від лат. *compositio* – твір, складання, з'єднання) визначають як структуру продукту дизайнерського мистецтва, розташування і зв'язок його частин, обумовлені їх компонованням, що відповідають призначенню й технічній ідеї цього продукту та відображають очікування його споживача.

Композиційно-графічна модель новинного сайту – комплекс зафіксованих прийомів, правил, принципів і закономірностей розташування й зв'язку частин контенту, його оформлення, спрямований на задоволення потреб користувача.

Під час оцінювання композиції в процесі проектування її потрібно аналізувати з позицій виразності, логічної завершеності та естетичної доцільності форми, з погляду її існування в контексті сучасної системи ЗМІ.

Основою композиційно-графічної моделі новинних сайтів є медіадизайн – проектування об'єктів з переважною функцією передавання повідомлень [3, с. 304]. Завданням медіадизайну є визначення та створення ефективних засобів для передавання й сприймання інформації,

методики складання та відображення ефективного повідомлення відповідно до мети і ситуації комунікації.

Медіадизайн є мультидисциплінарним напрямом і охоплює суміжні сфери дизайну як проектування: інформаційну архітектуру, дизайн графічного інтерфейсу користувача, дизайн періодичних видань, графічний дизайн, типографіку тощо. Це призводить до різних трактувань суті й завдань медіадизайну, що здебільшого зводяться до таких його складників: інформаційного, естетичного, технологічного (за О. Беляєвим) [4].

Інформаційний складник медіадизайну новинних інтернет-ресурсів за допомогою оптимальних композиційно-графічних засобів оформлення контенту забезпечує оптимальне сприймання користувачем інформації, що міститься на сайті. Цей складник передбачає «семантичність» розмітки документа (відображення в розмітці його логічної структури); дотримання принципу «прогресивного поліпшення» (цілісність контенту не повинна порушуватися у разі відображення сайту в різних середовищах перегляду); наявність чіткого оформлювального регламенту; невторчання в процес інтерактивної взаємодії користувача з сайтом; пряме або опосередковане забезпечення максимальної гнучкості в управлінні контентом для відвідувача.

Прагнення читача якнайшвидше відшукати інформацію, брак часу й обмеженість уваги як ключового ресурсу визначають особливості споживання контенту, які є основою концепції зручності користування (юзабіліті).

Естетичний складник медіадизайну полягає у створенні цілісного й індивідуального образу новинного сайту. Функціями цього складника є власне естетична (підвищує ступінь довіри й симпатії користувача до ресурсу) й ідентифікаційна (формує чіткий графічний образ інтернет-ресурсу).

Технологічний складник медіадизайну забезпечує інтеграцію новинного сайту як продукту синтезу різних технологій в інфраструктуру мережі Інтернет, від чого залежить оптимальне функціонування ресурсу в технологічному інтерактивному середовищі всесвітньої мережі. Для цього необхідно вжити низку заходів: оптимізацію сайту для різних браузерів (усунення візуальних і функціональних відмінностей під час перегляду ресурсу в браузерах різних виробників); оптимізацію сайту під пропускну здатність користувальницького інтернет-каналу, зниження навантаження на нього; оптимізацію для пошукових та інших автоматизованих систем збору інформації в інтернеті, полегшення машинного доступу до контенту ресурсу.

Чинниками, що впливають на первинне сприйняття сайту, є можливість легко зорієнту-

ватися в його структурі, відповідність його дизайну типу ресурсу, колірна палітра, організація простору, графічне наповнення, шрифтове оформлення вербальної інформації, доцільність використання тих чи тих елементів дизайну.

Структура сайту, що впливає на його якість, зручність для перегляду і створення інформаційних повідомлень, зазвичай є складною, містить кілька розділів і підрозділів, складні багаторівневі меню, велику кількість компонентів і модулів: реєстрація/авторизація на сайті, пошук, новини сайту, короткі новини, найпопулярніше, схожі статті, лістинг статей, випадкове зображення, відгуки/коментарі, опитування й голосування, RSS-канал, інформаційні блоки, карта сайту, лічильник відвідуваності ресурсу, навігація по сайту, скролінг зображень, відео/аудіо, випадне поле, фотогалерея, банери, статистика, підписка, RSS-каталог, оптимізація в соціальних мережах тощо.

Композиційна модель сайту передбачає організацію контенту за рівнями: сайт – розділ – підрозділ – рубрика. Під час проектування новинного інтернет-ресурсу необхідно дотриматися певних вимог, що висуваються до його структури: контент має бути розподілений таким чином, щоб користувач не плувався в пошуку потрібної йому інформації. Щоб систематизувати всі публікації, не створюючи при цьому десятки категорій, використовують систему тегів.

Композиційно-графічна модель залежить від вибору формату сайту, специфіка якого визначається властивостями екранного середовища, його горизонтальною статичністю і необмеженим вертикальним виміром. Тому особливу роль відіграє верхня частина сторінки, на якій користувач концентрує увагу і з якої майже завжди починається перегляд.

Композиція сайту охоплює зовнішню (блок-схема ресурсу) і внутрішню (порядок розміщення сторінок стосовно головної сторінки сайту) структури.

Зовнішня структура сайту – це побудова модульних схем. Застосування модульних сіток візуально впорядковує екранний простір, полегшуючи пошук інформації. Д. Бородаєв у своєму дослідженні зазначає: «Модульна сітка відіграє важливу роль у художньому аналізі двомірного простору, до якого можна зарахувати й екран монітора. У всіх напрямках проектно-художньої творчості, пов'язаних із конструюванням друкованих видань, модульні сітки є основним прийомом, способом створення композиційної схеми і структурування всіх її елементів» [5, с. 158].

Е. Файола наголошує, що правильно підібрана сітка дає можливість «зберігати наступність із попередніми переглядами, так що користувачі зможуть легко орієнтуватися на сайті та швидко знаходити те, що їх цікавить» [6, с. 190].

Новинні сайти є динамічними (із гнучкою системою надання інформації), тому їх внутрішня структура може бути деревовидною або решітчастою.

До графічної моделі новинних сайтів зараховують елементи оформлення, що виокремлюються, зокрема, і в теорії дизайну періодичних видань: пробільні, шрифтові, ілюстраційні тощо, а також навігаційні елементи.

Колірна гамма (видимість тексту на сторінці, контрастність, тло тощо) – найбільш упізнаваний компонент графічного вигляду видання, від якого залежить візуальна привабливість новинного сайту, тому визначення його колірної схеми є важливим елементом графічного проектування.

На сучасних новинних сайтах переважає текстова інформація (приблизно 80 %), менш задіяні візуальна (статичні або рухомі зображення), аудіальна й відеоінформація. Тому, створюючи дизайн новинного інтернет-ресурсу, особливу увагу варто приділяти оформленню тексту: дотримуватися правильної відстані між рядками, текстовими блоками, виділяти абзаци й заголовки, вибирати стандартні розміри шрифтів або ж надавати користувачеві можливість самому вибирати розмір шрифту за допомогою додаткової опції; обирати неяскаві кольори для позначення посилань, але при цьому не забувати виділяти їх підкресленням.

У процесі графічного проектування важливо звернути увагу на дизайн шрифту й загальну типографіку сайту. Шрифт, як і колір, має відповідати стилістиці видання, забезпечувати типографічну чіткість, адже в окремих випадках довільні й суб'єктивні шрифтові рішення можуть негативно впливати на рівень сприймання інформації. Завдання типографіки новинного сайту – підтримувати й посилювати основний зміст ресурсу.

Призначення графічних елементів новинного сайту – доповнювати текстову інформацію, акцентувати на ній увагу, а також допомагати користувачеві добре орієнтуватися на сайті. Графіка не повинна відволікати увагу відвідувача від інформації, яку містить ресурс. З іншого боку, мінімалізація графічного оформлення може призвести до того, що сайт стане невиразним і не буде запам'ятовуватися.

Висока функціональність і ефективність новинних мережевих ресурсів досягаються завдяки цілісності всіх елементів композиційно-графічного проектування, дотриманню, зокрема, розробником сайту таких вимог: виражена та інтуїтивно зрозуміла блочність зовнішньої структури сайту (структура й наповнення ресурсу з позицій зрозумілості, зручності й легкості в користуванні); найменш допустима роздільна здатність усіх зображень, розміщених на сайті, та необхідний формат файлів; чітке дотримання встановлених стандартів для сайту (наприклад, текст синього кольору з підкресленням або без нього має вказувати користувачеві, що це посилання); зручна навігація (меню, зрозуміле перелікування сторінок, хмарка тегів); доступність сайту (простота користування, наявність підказок); функціональність контенту (точність у наданні інформації, лаконічність і описовість заголовків).

Висновки. Для повного й професійного виконання завдань, які постають під час створення новинних сайтів, зокрема задля забезпечення стильової єдності їх компонентів, необхідно володіти основними принципами й засобами композиційно-графічного проектування. Усі елементи композиційно-графічного проектування новинних мережевих ресурсів мають бути функціональними та відповідати вимогам юзабіліті.

1. *Машкова С. Г.* Сетевые СМИ: факторы эффективности : дисс. ... канд. филол. наук / С. Г. Машкова. – Воронеж, 2006. – 199 с.

2. *Филенко Р. Е.* Композиция в Web / Р. Е. Филенко // Современное искусство: проблемы, тенденции, перспективы, (в рамках второго Международного фестиваля современного искусства «Увидеть невидимое») : сб. ст. / под ред. Л. В. Блинова. – Хабаровск : Изд-во ДВГГУ, 2011. – С. 258–266.

3. *Коськов М. А.* Дизайн. Основы теории : учеб. пособ. / М. А. Коськов, А. А. Полеухин ; под ред. М. А. Коськова. – С.Пб. : Изд-во Политех. ун-та, 2009. – 308 с.

4. *Беляев А. А.* Дизайн-модель интернет-версии как результат трансформации модели печатного издания / А. А. Беляев // Вестник МГУ. Сер. 10 : Журналистика. – 2008. – № 2.

5. *Бородаев Д. В.* Веб-сайт как объект графического дизайна / Д. В. Бородаев. – Х. : Септима ЛТД, 2006. – 288 с.

6. *Файола Э.* Шрифты для печати и Web-дизайна / Э. Файола. – С.Пб. : БХВ-Петербург, 2003. – 288 с.

Подано до редакції 23. 04. 2014 р.

Sytnyk Oleksiy. Elements of compositional and graphic design of news sites.

The article deals with the basic elements of compositional and graphic design of news sites as one of the internal factors of their efficiency.

Keywords: news sites, compositional graphical model, media design, information, content, design, usability, graphics, typography, perception.

Сытник А. В. Элементы композиционно-графического проектирования новостных сайтов.

В статье рассмотрены основные элементы композиционно-графического проектирования новостных сайтов как одного из внутренних факторов их эффективности.

Ключевые слова: новостные сайты, композиционно-графическая модель, медиадизайн, информация, контент, проектирование, юзабилити, графика, типографика, восприятие.